

texa se mou e que no-s corromp per *contrarietat*, és immortal», BMetge, *Somni* (Riq., 118.15); dels mots *contrariare* i *contrarietats*, del llatí tardà i baix llatí. *Contrariós* [1401]: «temps ~ ens ha menats assí en aquest lloc» (Serra, *Gènesi de Scr.*, p. 265).

Encontrar [S. XIII] i *encontrar-se* [id.] de primer és sobretot 'topar-se amb algú inesperadament o casualment, topar-lo': «dementre que Blanquerna mostrava valor al juglar, un cavaller vench a peu, e portava sa lança en sa mà, e sa espasa per son coll --- lo juglar dix a Blanquerna que aquell cavaller era l'emperador --- B. menà l'emperador a la font --- e menjaren sobre l'erba fresca --- e l'emperador demanà al juglar e a Bl. en quals paraules eren --- adoncs con ab ell s'encontraren --- Blanquerna --- dix l'emperador --- beneyta sia la ora que jo encontré vós en mon viatge»;² «Poder, Saviesa, Volentat s'encontraren après de una bella font», id. (*Merav. NCl.* I, 128). Matis ben semblant en moltes obres medievals, com la *Questa del Reixac* (36.11, 36.15, etc.).

Matis que modernament s'atenua i esdevé mixt o inconstant, però en català s'ha mantingut amb molta més plenitud que en castellà; endemés és un fet que el castellà ha donat molt més curs a aquest verb que la nostra llengua, on, especialment en el llenguatge barceloní, quedà en els últims segles ben antiquat; tanmateix: «a l'eixida del portal / *encontrí* la mi' germana», cançó popular del S. XVII, recollida a Er (obaga de l'Alta Cerdanya) per Pau Piferrer i publ. per MilàF (*Romilo.*, 113.13); «quan és a mitja costeta / *encontra* un jueu malvat ---» (recollida a Vic i altres llocs, *ibid.*, 10.13); i fins i tot encara: «a la vila de Targa / *encontràrem* l'enemich», fets de 1823, recollida per Verdager (*ib.*, 99.2). En terra valenciana, on el mot ha conservat vigor molt més ample (i no pas només recolzant en el castellà), sovint ha perdut ja aquest matis (i fins ha assumit el matis de 'trobar amb recerca', expressat especialment en la llengua antiga per *atrotar*); però ni allà ha estat sempre així: d'«el Perot que va *encontrar* la Mare de Déu (de Lledó)» us conten la història molts llauradors d'aquells de la brusa negra (Castelló, 1916), i pujant de Vistabella cap a Sant Joan de Penyagolosa ens anunciaven que «*encontraran* a muntó de masos» (1935).³

També a la Muntanya catalana aparegué el matis de 'trobar a força de buscar', car els perseguidors d'un ferotge bandit de c. 1810 «no 's cansan may / per veure si l'encuantran per un xargay», *Romanç d'En Becaina*, MilàF (*Romilo.*, 126.46), i a Eivissa fan el mateix («Balàfia s *enkhónter skínctet*» 'radica justament ací' m'explicaven a St. Llorenç, 1963). D'un altre matis ben propi d'un derivat de *contra* queden rastres en el català occidental pirinenc o pre-pirinenc: *encontrar-se* 'aiguabarrejar-se': vora Lluçars (Baixa Ribagorça) allà on el riu Guart troba el seu principal afluent Barranc de Puigcerçós és a *Contrabarrancs* < *Encontrabarrancs*; i el meu informant de Torà (1964) devia tenir raó que el que avui anomenen corruptament Toll «dels Cinquanta», allà on el Riu de Llana desaiqua en el (Riu) Bragós, s'hauria de dir

«del *s'enquantra*» (potser més exactament hi hagué corrupció dissimilatòria de *Toll d'on s'enquantran*); fet que, endemés, continua per l'Alt Aragó («allí se *alkwéntra* un barranco», em deien a Sin, i també a Bielsa vaig sentir una frase semblant, 1965).

També apareix en aquest sentit, amb matis més accentuat, *encontrar-se* per 'xocar violentament': «naus armades per *encontrar*: naves rostratae, aeratae», O. Pou, *ThPu.*, 69. No veig tan clar quin tipus de fraseologia pogué donar naixença a l'ús persistent del mot en la documentació referent a les pestes de la fi del S. XVI, parlant de malalts pestífers (docs. de 1561, 1587 i 1592).⁴

D'ací el derivat abstracte postverbal, *encontre*, sovint de primer amb aquell matis etimològic, *venir a l'encontre* 'fer-se trobadís': «d'aquí avant, gardats-vos que no m vingats a l'encontre; que si n podia negun pendre, yo l faria murir a mala mort», Desclot (*Cròn.*, § 98, *NCl.* III, 125.25, i ja abans, com també 153.10); en el matis de *eixir a l'encontre* es combina això amb el matis de caminar en sentit oposat per tal de trobar-se amb algú: «quan vingueren los juheus a l'ort e ell isquéls *al encontre*», StVicentF (*Sermons* I, 80.26) (cf. id., *Quaresma*, 194.180); semblantment en JoMartorell: «isque'ls a l'encontre» (Ag. II, 100).

D'on, després, el valor substantiu 'acció de xocar amb l'enemic, acció bèl·lica': los cavallers feriren los cavalls dels sperons e feren moltes carrers de molt bells *encontres*, *ib.* (I, 207); va seguir viu almenys fins a la primera meitat del S. XIX i en el català de la gent de Muntanya, fins els més distingits, i en particular alludint a les temudes aparicions de bandolers, trabucaires o mers bandits: «a la Font del Sant berenàrem sense cap mal *encontre*»; incloent-hi entrevistes buscades: «el penediment de la seva lleugeresa, acceptant y preparant aquell *encontre*, que tan car podia haver-nos costat a mi y an ella, entrava per molt en son desconsol», Mrn. Vayreda, *La punyal.* 114 (IV, 91 o 16; IX, 150 o 121; i encara, 153).

Encontrada [S. XIII] o *contrada* [S. XIV??], aquell molt més sovint que aquest, llavors i en totes les èpoques en la nostra llengua; com que també en occ. ant. és molt més freqüent, antic i clàssic⁵ que *contrada*, i un equivalent d'*encontrada* es troba també en cast. ant., port. ant.,⁶ it. ant. (Bojardo) i fr. antic (God. III, 114c), no dubtem que la forma amb *enc-* és l'etimològica,⁷ i que hem de rebutjar la idea de l'ed. Wartburg del Bloch, d'un construït ll. vg. *CONTRATA (REGIO ~) amb un significat «pays situé en face de celui qui regarde», ben inversemblant i poc raonable com a punt de partida; el punt de partida semàntic natural és 'regió en què ens encontrem, en què ens escaiem tots plegats', i com a derivat del verb més que no pas d'una preposició (*avançada, enantada, davallada* vénen d'un verb i no pas de les preposicions o adverbis ANTE, *enant* o *avall*); cf. occ. ant. *encontre* 'rodalia', del qual el PSW cita dos exs. del S. XIII o princ. del XIV: «et aquel menet la dona en l'encontre on el cujava que la cruz fos», «l'encontre sabion, mas non sabion on la crotz era certament».